

TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 18. mars 2015 truffet vedtak i

- Sak nr:** 14-113 og 14-114(arkivnr: 14/1300-21 og 14/1347-22)
- Saken gjelder:** Klage fra A (sak 14-113) og B (sak 14-114) på tingrettsdommer C ved X tingrett.
- Utvalgsmedlemmer:** Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Jeppe Normann
Svein J. Magnussen
Turid Ellingsen
- Offentlighet:** I medhold av offentlighetsloven § 13, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 er klagernes navn unntatt fra offentlighet. For øvrig er vedtaket offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.
- Vedtak:**
1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan begrunne anke eller gjenåpning.
  2. Tingrettsdommer C gis kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

Innledning:

Ved brev 2. desember 2014 har A inngitt klage på tingrettsdommer C ved X tingrett. B har inngitt klage på den samme dommeren ved brev 4. desember 2014. Begge klagenes gjelder dommeratferd og har sin bakgrunn i samme tvistesak. B har avgitt supplerende bemerkninger i brev av 22. januar og 4. mars 2015. A har avgitt supplerende bemerkninger i brev av 22. januar og 16. februar 2015.

Klagenes er forelagt tingrettsdommer C, som har avgitt uttalelse i sak 14-114 ved brev 22. desember 2014 og i sak 14-113 ved brev 5. januar 2015. Han har kommet med ytterligere merknader i brev av 30. januar 2015 og e-post av 16. februar 2015. Utvalget har videre bedt om uttalelse fra prosessfullmektigene og fra rettsoppnevnte sakkyndig i saken klagenes gjelder. De to prosessfullmektigene har avgitt uttalelse.

Domstolleder ved X tingrett er orientert om klagenes.

Da klagenes hovedsakelig gjelder samme forhold, har Tilsynsutvalget funnet det hensiktsmessig å forene sakene til felles behandling.

Saksframstilling:

Klagenes har sin bakgrunn i en foreldretvist hvor B var saksøker og hvor hans søster, A, avga vitneforklaring under hovedforhandlingen. Tingrettsdommer C var dommer i saken. Hovedforhandling ble holdt i X tingrett 26. og 27. november 2014. Klagenes gjelder dommerens opptreden under hovedforhandlingen. Dom i saken ble avsagt 1. desember 2014. Dommen er anket.

Klager i sak 14-113 – A – har i hovedsak vist til følgende:

Da hun avga vitneforklaring, så det ut som dommeren kjedet seg. Han tittet rundt i rommet og så til tider ut som han falt litt ut. Hun fikk ikke anledning til å forklare seg i sammenheng om sitt kjennskap til saken, men ble stilt spørsmål fra første stund. Hun ble på et tidspunkt avbrutt av dommeren med den begrunnelse at retten hadde hørt nok om det aktuelle temaet.

Da hun ba om å få lese fra notater hun hadde med seg, spurte dommeren strengt hvilke notater hun ønsket å lese fra. På grunn av dommerens atferd ble hun skremt til å tro at det var en uting å lese fra notater. Dommeren ga henne følelsen av at han ikke tok det hun sa alvorlig.

Dommeren avgjorde hvilket utfall saken skulle få før han hørte vitnene. Det hun og andre vitner forklarte ble ikke tatt hensyn til i dommen. Han prøvde dessuten å presse fars advokat til å inngå forlik i saken. Resultatet i saken er til skade for barnet saken gjelder.

Klager i sak 14-114 – B – har i hovedsak vist til følgende:

Dommeren viste ved sin oppførsel under hovedforhandlingen at han allerede hadde avgjort saken. Han ga uttrykk for at han ikke så vitsen med saken, og han var ikke interessert i å høre hva parter og vitner forklarte seg om. Han vipet på stolen og stirret i taket, satt med hodet hvilt på hendene, som om han holdt på å sovne. Han leste andre dokumenter under advokatens sluttprosedyre. Dommeren kom med slengbemerking, og han latterliggjorde et av vitnene.

Dommeren snakket med prosessfullmektigen hans i forkant av sluttprosedyren. Da hun svarte nei på hans spørsmål om partene hadde forlikt saken kvelden før, sa han: "Nei!? Dette vil bli dyrt for

din klient!". Dette er en trussel om å gå til forlik. Ved å frata ham foreldreansvaret for barnet, har dommeren straffet ham for at han ikke ville forlike saken.

Innklagede – tingrettsdommer C – har i hovedsak vist til følgende:

Klagen fra A synes sterkt preget av at hun er uenig i hans vurdering av de rettsspørsmål saken reiste. Hun var i retten et svært engasjert vitne som brukte mange ord for å få frem det hun følte på vegne av sin bror.

Også klagen fra B synes sterkt farget av at han er misfornøyd med rettens avgjørelse.

Han har ikke på noen måte gitt uttrykk for at han ikke "ser vitsen med saken". Han kan ikke se at han ved kroppsspråk eller bemerkninger har opptrådt kritikkverdige under hovedforhandlingen.

Noen dager før hovedforhandlingen framsatte saksøktets prosessfullmektig et forlikstilbud til Bs prosessfullmektig. Det ble ikke akseptert av B. Ved hovedforhandlingens åpning fant han likevel grunn til å spørre om man fra saksøkers side hadde sett nærmere på spørsmålet om et mulig forlik eller ikke. Etter en kort pause ble det meddelt retten at det ikke var grunnlag for noe forlik.

Ved avslutningen av dag én ba han partene på nytt vurdere om det var mulig å finne fram til en omforent løsning. På bakgrunn av uttalelsen fra advokat D kan han erindre at han bragte sakskostnadsspørsmålet på bane. Spørsmålet ble formidlet til advokat D i en uformell sammenheng forut for rettsmøtets dag to og fra hans side overhodet ikke meddelt til B. Hva advokat D har funnet det opportunt å meddele sin klient, får stå for hennes ansvar. Generelt bemerkes at det fra tid til annen er grunn til å forsikre seg om at klienten har blitt realitetsorientert av sin advokat.

Avgjørelsen av spørsmålet om fast bosted fremstod ikke som særlig tvilsom. Han tar sterk avstand fra at han forut for prosedyren skal ha konkludert i saken.

Prosessfullmektig for B – advokat D – har i hovedsak uttalt følgende:

Under saksforberedelsen var det avsagt en kjennelse der B ble ilagt sakskostnader. Etter anke opphevet Y lagmannsrett tingrettens avgjørelse. Tingrettsdommer C brakte stadig dette på banen under hovedforhandlingen. Hun sitter igjen med en opplevelse av at bruk av rettsmidler ble oppfattet som et personlig angrep som parten eller prosessfullmektigen måtte svare for.

På hovedforhandlingens dag to tok dommeren innledningsvis opp om det var kommet i stand enighet mellom partene, etter at partene dagen før ble oppfordret til å vurdere en minnelig løsning. Da hun opplyste at det ikke var tilfelle, spurte dommeren om hun hadde gjort klienten sin klar over at "dette vil komme til å bli veldig dyrt for ham" eller lignende.

Når B i dommen ble pålagt å dekke sakens totale kostnader, kan hun forstå at han på den måten får bekreftet sin oppfatning etter dagene i retten om at dommeren ikke opptrådte med den nødvendige upartiskhet.

Prosessfullmektig for motparten – advokat E – har i hovedsak uttalt følgende:

Han deler ikke As oppfatning. Tingrettsdommer C ledet rettsforhandlingen på en profesjonell og ryddig måte. Utspørringen av A lå klart innenfor de bestemmelser tvisteloven angir.

Hva gjelder klagen for øvrig, kan han ikke se at det skjedde noe irregulært ved behandlingen av saken.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at sakene er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstolloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Det er en forutsetning for å få en klage behandlet at klager har klagerett i henhold til domstolloven § 237. I tillegg til sakens parter, advokater, vitner mv., har også andre som er direkte berørt av en dommers opptreden rett til å klage forholdet inn for Tilsynsutvalget, jf. domstolloven § 237 første ledd.

A var vitne i saken, og har derved kun klagerett for de forhold som gjelder dommerens opptreden overfor henne som vitne. Deler av hennes klage er relatert til dommerens opptreden overfor partene i saken. Med bakgrunn i at klagen fra A er forent til felles behandling med klagen fra B, som var part i saken, har utvalget kommet til at dette ikke får praktisk betydning.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstolloven § 236 første ledd.

En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstolloven § 236 fjerde ledd, hvor det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder for eksempel innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller innvendinger mot selve rettsavgjørelsen. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Klagerne har anført at vitneutsagn ikke ble hensyntatt og at dommeren ikke har dømt ut i fra hva som er barnets beste. Dette er et forhold som kan brukes som ankegrunn og som utvalget derved ikke kan vurdere. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder dommerens bevisvurdering og avgjørelse.

Klagerne har videre anført at dommeren har opptrådt i strid med god dommerskikk i rettsmøtet.

Dette er forhold som utvalget kan vurdere.

Det er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget, om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 174.

Tilsynsutvalget viser til Etske prinsipper for dommeratferd pkt. 3 og 6, hvor følgende fremgår:

3. Upartiskhet

En dommer skal være og framtre som upartisk og opptre slik at det ikke med rimelighet kan stilles spørsmål ved dommerens nøytralitet.

En dommer må ikke gi uttrykk for forhåndsstandpunkt i saker han eller hun har under behandling eller som det er nærliggende at dommeren kan få til behandling.

En dommer skal utøve dommergjerningen uten forutinntatte holdninger.

Dommeren skal aktivt legge forholdene til rette for minnelige løsninger, men partene skal ikke utsettes for press til å inngå forlik.

6. Korrekt opptreden

En dommer skal holde en saklig tone og opptre verdig og korrekt overfor alle som dommeren har med å gjøre i embetsutøvelsen.

(...)

Dommeren skal vise respekt for de oppgavene advokater og representanter for påtalemyndigheten har i rettspleien. En advokat skal ikke identifiseres med sin klient.

Det er hevdet av klagerne at dommeren virket uinteressert i saken og at han ikke var særlig opptatt av å høre på hva som ble uttalt fra part og vitner. Hans uttalelser bar videre preg av at han var forutinntatt og allerede hadde bestemt seg for resultatet. Videre hadde han et kroppsspråk som forsterket dette inntrykket. Disse anførselene er etter Tilsynsutvalgets vurdering for vage og upresise til at utvalget vil konkludere med at det foreligger grunnlag for kritikk.

På et punkt finner utvalget grunn til å reagere. Spørsmålet om forlik var oppe flere ganger, både før hovedforhandlingen og under hovedforhandlingen. Advokat D har i sin uttalelse av 6. februar 2015, opplyst at dommeren spurte om hun hadde gjort sin klient klar over at "- dette vil komme til å bli veldig dyrt for ham" eller lignende, i forbindelse med at hun opplyste at partene ikke hadde blitt enige. Dommer C uttalte i sitt brev til utvalget 22.12.2014 følgende: "*.....At jeg i et tilfeldig møte i et fortrolig øyeblikk kan ha nevnt noe om et saksomkostningsansvar for hennes klient, kan jeg ikke erindre, men i den grad advokat D vil hevde at jeg kan ha sagt noe om det, kan jeg heller ikke bestride det. Under enhver omstendighet er dette sagt i en uformell sammenheng forut for rettsmøtet dag to og fra min side overhode ikke meddelt til B (dommer Cs understrekning). Hva advokat D har funnet det opportunt å meddele sin klient, får stå for hennes ansvar. Således har jeg altså ikke overfor B på noen måte kommet med anførsler vedrørende et eventuelt saksomkostningsansvar i saken.*"

Uten at utvalget behøver å ta stilling til den eksakte ordbruk som ble benyttet i samtalen mellom dommeren og Bs prosessfullmektig, legger utvalget til grunn at det som ble formidlet var at B ved ikke å inngå forlik ville tape saken, og dermed komme i et omkostningsansvar. En slik uttalelse under saken kan vanskelig forstås annerledes enn at dommeren dermed gir inntrykk av at han har tatt standpunkt til sakens realitet.

Å formidle et forhåndsstandpunkt er et brudd på de etiske prinsipper for dommeradferd pkt. 3.

Dommer Cs forklaring om at dette var formidlet "i et tilfeldig møte i et fortrolig øyeblikk" til prosessfullmektigen og ikke ment for hennes klient, mener utvalget er en grunnleggende gal oppfatning av advokatrollen. En advokat vil i konkrete pågående saker alltid være en representant for sin klient. Den informasjon som gis advokaten fra en dommer eller andre må forutsettes å bli formidlet videre til klienten. Dette følger direkte av advokatens rolle som rådgiver. Det som formidles til advokaten, må anses å være formidlet til klienten. Det vises i denne sammenheng til Regler for god advokatskikk punkt 1,2. Dommeren har ved en slik uttalelse også satt advokaten i en vanskelig situasjon. Var det slik at uttalelsen ikke var ment å skulle videreformidles til klienten, ville advokaten sitte på en kunnskap av betydning for saken, og som hun var avskåret fra å formidle videre.

Utvalget finner at dommerens opptreden er et brudd på de Etiske prinsipper for dommeradferd pkt. 6 første ledd.

Utvalget legger til grunn at dommer C har opptrådt i strid med god dommerskikk, ved på denne måten å formidle sitt synspunkt på omkostningsansvaret og derigjennom resultatet av saken før

denne tas opp til avgjørelse. Etter dette finner utvalget at det er grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak i form av kritikk overfor dommer C, jf. domstoloven § 236 andre ledd.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan begrunne anke eller gjenåpning.
2. Tingrettsdommer C gis kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.